

Asia: VN/879/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa laaja-alaisesti ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto lausuu kunnioittavasti seuraavaa koskien sallitun työttömyysajan pidentämistä:

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että sallittua työttömyysaikaa, jonka aikana oleskelulupaa ei saa peruuttaa, pidennettäisiin, jos on perusteltu aihetta epäillä, että ulkomaalaisella on ollut erityistä hyväksikäyttöä osoittavat työolot. Esitys perustuu EU:n yhdistelmälapadirektiiviin ja sen 11 artiklan 6 kohdan säännökseen.

Amnesty pitää ehdotettua muutosta tervetulleena ja tarpeellisena. Työperäistä hyväksikäyttöä kokeneet maahanmuuttaneet saattavat jäädä työsuhteeseen, mikäli heillä on pelko maasta poistamisesta työstä irtisanoutuessaan. Jotta työperäiseen hyväksikäyttöön voidaan puuttua, tulee maahanmuuttaneilla olla aito mahdollisuus ilmoittaa hyväksikäytöstä viranomaisille ja päästä pois alistavasta työsuhteesta.

Amnesty kuitenkin katsoo, että sallitun työttömyysajan tulisi olla pidempi, kuin ehdotettu kolme lisäkuukautta, mikä vastaa joko puolta vuotta tai yhdeksää kuukautta riippuen työsuhteen laadusta, eli siitä, katsotaanko henkilö esimerkiksi erityisasiantuntijaksi vai ei. Uudelleen työllistymisen nopeus riippuu suhdanteista ja huonossa suhdannetilanteessa työntekijä ei myöskään pidennetyllä sallitulla

työttömyysajalla välttämättä uskalla irtisanoutua tai ottaa riskiä siitä, että hänet irtisanotaan tuodessaan hyväksikäytön esille. Amnesty toteaa, että koska kyse on direktiivissä esitetystä minimivaatimuksesta, asiassa on mahdollisuus esittää suotuisampia säännöksiä.

Amnesty myös huomauttaa, että uhrien asemaa ja oikeuksia tulee edistää konkreettisin keinoin. Esitysluonnoksessa mainitaan olevan keskeistä, että ulkomaalaisen työolot on selvitetty ja on ilmennyt erityistä hyväksikäyttöä. Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisilla on selvittämisvelvollisuus. Maahanmuuttoviranomaisen tulee myös oma-aloitteisesti selvittää, täyttyvätkö jatkoluvan edellytykset ulkomaalaislain 54 b §:n (työnantajan moitittavan menettelyn takia myönnettävä jatkolupa) perusteella. Maahanmuuttaneille tulee kuitenkin osoittaa tehokkaita ja yksinkertaisia keinoja ilmoittaa hyväksikäytöstä. Lisäksi heille tulee tiedottaa heidän oikeuksistaan, jotta heillä tosiasiallisesti olisi tieto ja mahdollisuus ilmoittaa hyväksikäytöstä. Viranomaistoimien alistavia työnantajia kohtaan tulee myös olla oikea-aikaisia ja tehokkaita, jotta hyväksikäyttöä saadaan kitkettyä ja ettei työntekijöille tule seuraamuksia. Näitä olisi hyvä avata hallituksen esityksen jatkovalmistelussa.

Kunnioitavasti

Niina Laajapuro

ihmisoikeustyön johtaja

Lisätietoja antaa: Kaisa Korhonen, oikeudellinen asiantuntija

Korhonen Kaisa
Amnesty International Suomen osasto